

ДО КЛАСТЕРУ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ВХОДЯТЬ СУБКЛАСТЕРИ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ, ҐЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ТА РОЗМІНУВАННЯ

Фото: Впагодийний фонд «Право на захист»

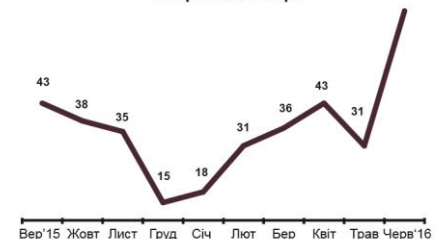
ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ

- У червні 2016 р. УВКПЛ ООН зареєструвало найбільшу кількість жертв серед цивільного населення в зоні збройного конфлікту на Сході України, починаючи із серпня 2015 р., — 69 осіб.
- Кількість цивільних осіб, що перетинали лінію розмежування в червні 2016 р., збільшилась до 100 000.** Довгі черги на пунктах пропуску, з обмеженим доступом до укриття від спеки, санітарно-технічних споруджень і води або в умовах відсутності цих ресурсів є серйозним ризиком у сфері захисту. Були зареєстровані випадки, коли люди втрачали свідомість. Повідомляється також про летальні випадки на пунктах пропуску. Ситуація особливо критична для людей похилого віку, людей з інвалідністю і людей з дітьми. На додаток до цього уряд оголосив про перенесення пунктів пропуску у Зайцеве й Новотроїцьке, ближче до лінії розмежування — до населених пунктів Майорськ і Березове відповідно, де повністю відсутня інфраструктура (санітарні умови, питна вода, пункти першої медичної допомоги тощо). Це підвищить загрозу безпеці цивільних осіб, одночасно обмежуючи доступ гуманітарним організаціям, що намагаються надати допомогу.
- Свобода пересування** залишається ключовою проблемою безпеки на невідконтрольних українській владі територіях. Особливо це стосується родин з одним годувальником, які не мають інформації про місце знаходження другого із батьків, тому що для переміщення дитини з невідконтрольної на відконтрольну українській владі територію необхідно мати дозвіл обох батьків.
- Призупинення соціальних виплат і пенсій** для ВПО мало катастрофічні наслідки для пенсіонерів, що проживають на невідконтрольних територіях, тому що для них реєстрація в якості ВПО на відконтрольній українській владі території є єдиною можливістю одержати пенсію. Для багатьох людей пенсія є єдиним джерелом доходу, а їх одержання супроводжується додатковими проблемами, включаючи переміщення на відконтрольну українській владі території, складність, пов'язані з похилим віком і станом здоров'я, відсутністю безпеки й перетинанням пунктів пропуску.
- 8 червня 2016 р. Кабінет міністрів прийняв Резолюцію № 365, згідно з якою вводиться **додатковий механізм перевірки виплати пенсій і соціальної допомоги для ВПО**. Мобільні групи, що складаються із представників різних державних структур, включаючи Службу безпеки України й Національну поліцію, будуть перевіряти ВПО, які одержують соціальні виплати. Інші вразливі групи населення, що одержують соціальну допомогу в Україні, не підлягатимуть такому контролю і перевірці. Ще точно не ясно, як саме такі мобільні групи будуть проводити перевірки за місцем проживання, а регіональні органи соціального захисту населення не отримали ніяких вказівок щодо того, як застосовувати положення зазначеної резолюції.
- У Северодонецьку було зареєстровано кілька випадків, коли діти, позбавлені батьківського піклування, й **сироти** були евакуйовані з невідконтрольних українській владі територій без особистих документів. Без документів, що підтверджують їхній статус як дітей, позбавлених батьківського піклування, їх не можна буде всиновити. Необхідно розробити механізм із метою повторної видачі таких документів або їх передачі з територій, невідконтрольних українській владі, щоб такі діти (більша частина яких була вивезена з установ, що перебувають на невідконтрольних українській владі територіях) могли отримати шанс на всиновлення й вирости в родині, а не перебувати на піклуванні в державних установах. Більше того, діти, позбавлені батьківського піклування, й сироти, евакуйовані з територій, невідконтрольних українській владі, стикаються із проблемами одержання безкоштовного державного житла, коли їм виповнюється 18 років. Згідно з українським законодавством, безкоштовне житло має надаватися дітям, позбавленим батьківського піклування, місцевою владою, але цей закон не поширюється на дітей зі статусом ВПО. Це призводить до серйозних ризиків у сфері захисту для підлітків зі статусом ВПО по досягненню ними повноліття: безпритульність, бідність, вирішення проблем негативними способами, і може призвести до вимушеного повернення на територію, невідконтрольну українській владі, у надії знайти житло там. Необхідно вести зміни в законодавство, які б гарантували цій групі дітей реалізацію їх законного права на одержання безкоштовного житла в районах переміщення.
- Партнери Субкластеру гендерного насильства у Мар'їнці, Красногорівці й Новосілці повідомляють про **необхідність роздавати безкоштовні контрацептиви**, особливо в установах охорони здоров'я й соціальної допомоги, які знаходяться уздовж лінії розмежування. На додаток до цього є необхідність **поширення інформації з надання невідкладної допомоги у випадку гендерного насильства, зокрема щодо запобігання ВІЛ і та інших інфекцій, що передаються статевим шляхом**, тому що державні установи охорони здоров'я й соціальної допомоги не мають достатньої кількості матеріалів для роздачі.

Для отримання детальної інформації ви можете зв'язатися з наступними особами:

Анна Річ, координатор Кластеру з питань захисту, rich@unhcr.org
 Габріель Акімова, виконуючий обов'язки координатора Субкластеру з питань захисту дітей, gakimova@unicef.org
 Катерина Крістесашвілі, координатор Субкластеру з питань гендерного насильства, kristesashvili@unfpa.org
 Мартин Оубрехт, координатор Субкластеру з питань розмінювання, martin.oubrecht@undp.org
 Бекі Ачан, координатор технічної робочої групи з питань осіб похилого віку та інвалідів, becky.achan@helpage.org
 Мірадзе Ходза, координатор технічної робочої групи з питань житлових, земельних та майнових прав, miradize.hodza@nrc.no

Кількість жертв серед цивільного населення з вересня 2015 р.

Жертви серед цивільного населення в червні 2016 р.

Основні причини жертв серед цивільного населення в червні 2016 р.

Джерело: УВКООН ПП

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАХИСТУ

- **З метою позначення замінованої території навколо пунктів пропуску були встановлені попереджувальні знаки на двох пунктах.** На пункті пропуску Золоте Луганської області було встановлено 200 знаків, що попереджають про міни, на підконтрольній українській владі стороні, а незабаром почнеться установка попереджувальних щитів. На пункті пропуску Харчовик у Донецькій області було встановлено 125 знаків, що попереджають про міни, і п'ять попереджувальних щитів на територіях, контрольованих і неконтрольованих українським Урядом. На додаток до цього НУО «Відповідальні громадяни» провела інформаційну кампанію з ризиків підриву на мінах для населення, що проживає уздовж лінії розмежування.
- Хоча в цілому питання акредитації установ ООН, що працюють на непідконтрольних українській владі територіях, залишається невирішеним, **деякі місцеві організації одержали акредитацію й можуть надавати допомогу щодо захисту.** Програми, які проводяться партнерами Кластера з питань захисту в Донецькій області, включають відкриття гарячих ліній з питань юридичної допомоги, психологічної підтримки, життєдіяльності, створення громадського центру для жінок, а також надання безпечного житла для жертв гендерного насильства. У Луганській області основну увагу щодо надання захисту спрямовано на доставку гуманітарної допомоги й підтримку осіб з особливими потребами, включаючи інвалідів і осіб, що проживають в установах державної опіки.
- З метою протидії прив'язці пенсій до реєстрації статусу ВПО, НУО «Право на захист» підтримала **три успішні судові позови відносно відновлення пенсій у Харківській області.** Суд виніс рішення на користь ВПО, ґрунтуючи свій висновок на правозастосовній практиці Європейського суду із прав людини: «Зазначена держава повинна докласти зусиль, за допомогою всіх наявних у її розпорядженні юридичних і дипломатичних заходів відносно іноземних держав і міжнародних організацій, щоб зберегти гарантії реалізації прав і свобод, визначених у Конвенції».
- Данська рада у справах біженців відкрила новий офіс у Слов'янську, діяльність якого охоплюватиме північну частину Донецької області. Цей офіс буде займатися питаннями захисту, включаючи юридичну допомогу й захист дітей, а також реалізацію програми із забезпечення засобів існування.
- **Донецький обласний Центр матері та дитини відновив свою роботу в Дружківці, Донецька область.** Насамперед центр опікується вагітними жінками й жінками з дітьми до 1,5 років, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також у випадку, якщо жінка проявляє бажання залишити дитину. Центр пропонує широкий спектр послуг, включаючи психосоціальну підтримку, і може потенційно використовуватися як тимчасовий притулок для жінок, що постраждали від гендерного насильства.
- НУО «Єдність» за майбутнє», яка розташована у Запоріжжі, і проект «Врятуємо дітей» випустили **довідник**, який містить доступні процедури державної допомоги для дітей, що втратили батьків, дітей, що залишилися без батьків, дітей — жертв домашнього насильства, дітей — жертв гендерного насильства і дітей-інвалідів. В 2015 р. ці п'ять випадків були найпоширенішими в установах, які надають допомогу дітям у рамках проекту «Врятуємо дітей».

ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- На прохання партнерів Кластера з питань захисту Міністерство соціальної політики погодилося **створити робочу групу, до складу якої увійшли представники міністерства й НУО, під керівництвом Заступника Міністра соціальної політики, метою якої є робота над внесенням поправок до Резолюції 365.** Перше засідання групи відбулося 24 червня. Партнери Кластера з питань захисту будуть використовувати цю робочу групу як платформу для гарантії недискримінаційного доступу ВПО до соціальної допомоги і пенсій. Члени Кластера з питань захисту також матимуть можливість зробити свій внесок у розробку методичних матеріалів для співробітників Міністерства соціальної політики в регіонах, підготовлених міністерством.
- Кластер з питань захисту **підготував оновлення до інформації щодо призупинення соціальних виплат і пенсій ВПО** з метою надання допомоги у захисті прав. Цю інформацію було передано до Міністерства закордонних справ Канади напередодні візиту прем'єр-міністра Канади в Україну, а також членам урядів країн «Великої сімки», з метою їх інформування. Кластер з питань захисту стурбований тим, що тисячі ВПО були виключені зі списків на отримання цільової допомоги, на яку мають право, зокрема на соціальні виплати та пенсії. Кластер з питань захисту закликає український уряд не вводити додаткові механізми перевірки для здійснення виплат пенсій та соціальних допомог для ВПО, не передбачені законом для громадян України, які не зазнавали переміщення.
- УВКБ ООН і НУО «Крим SOS» підтримали громадську ініціативу людей похилого віку зі статусом ВПО, які проживають у Броварах, Київська область, з організацією благодійного концерту. Його ціль — інформувати громадськість про особливі потреби людей похилого віку, яких було переміщено, і відзначити їхню мужність і життєвий досвід, якими вони можуть поділитися з місцевими громадами.

ТРЕНІНГИ/ПОДІЇ

- Норвезька рада у справах біженців організувала **семінар для суддів місцевих судів і Апеляційного суду Луганської області** з питань захисту й просування прав людини ВПО і осіб, що постраждали в результаті конфлікту, через судову систему Северодонецька. На семінарі виступили уповноважений парламенту із захисту прав людини, позасудовий доповідач Європейського суду із прав людини, представники Норвезької ради у справах біженців, УВКБ ООН, Ради Європи й Апеляційного суду Луганської області.
- Норвезька рада у справах біженців організувала **круглий стіл у Краматорську з метою обговорення з місцевою владою й НУО проблем, з якими стикаються ВПО й молоді люди, що постраждали в результаті конфлікту.** Учасники круглого стола висловили стурбованість із приводу потенційних ризиків, що виникають у результаті змін у системі фінансування професійно-технічної освіти, які можуть привести до значного скорочення або навіть припинення фінансування. Це, у свою чергу, може збільшити ризик того, що молоді люди будуть залучені до злочинної діяльності на тлі припинення конфлікту.
- Гуманітарні організації в Маріуполі, Краматорську й Северодонецьку, які представляють Кластер з питань захисту, Субкластер з питань СГН і Кластер з питань здоров'я, пройшли **тренінг з Директиви ПМК щодо інтеграції заходів з боротьби з сексуальним насиллям до гуманітарних акцій.** Україна стала однією з 11 країн, які почали впровадження положень Директиви.
- ЮНФПА разом зі Східноєвропейським інститутом репродуктивного здоров'я організували **серію дводенних семінарів на тему «Мультисекторальне реагування на СГН на базі загального пакета основних послуг і стандартних робочих процедур».** Представники центрів соціальних послуг для родин, дітей і молоді, соціального захисту, охорони здоров'я, поліцейських структур, центрів безкоштовної вторинної юридичної допомоги з Харківської, Запорізької й Дніпропетровської областей взяли участь у семінарах.
- Технічна робоча група із питань похилого віку й інвалідів провела тренінг для Групи REACH, що проводить оцінку вразливості, щодо особливостей збору даних і навичок комунікації під час спілкування з людьми похилого віку й інвалідами. REACH проводить міжвідомчу оцінку вразливості в Донецьку й Луганську (непідконтрольній українській владі території) в Україні, яку буде використано з метою підготовки програм гуманітарної допомоги.